Ч. 225 (13.770). Львів, субота 25. серпня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і вол. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр. Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей. Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Лугове Свято і Посвячення Лугового Городу

у 20-ліття вимаршу Українських Січових Стрільців на світову війну

відбудеться у Луговому Городі у Львові при вул. Вулецькій і ген. Івашкевича **в неділю 26-го серпня.** — Посвячення в год. 9-ій рано, а Лугове Свято в год. 2-ій пополудні.

Протестанти і католики

в освітленні Розенберга.

БЕРЛІН, 23. 8. ПАТ. Управитель заграничного виділу національ-соціялістичної партії Розенберг мав з одною американською агенцією інтерв'ю на тему відношення партії до католиків і протестантів. Розенберг заявив, що націоналістичний соціялізм є боєвим політичним рухом, одначе світогляд націонал-соціялістів згідний все з основами религії. Організація протестантської церкви має на меті обєднання дрібних релігійних відламів, а нарушення свободи поодиноких обрядів. Говорячи про відношення партії до свободи науки, Розенберг заявив, що свобода дослідів належить до найбільших здобутків европейської культури. Домагаємося, заявив Розенберг, щоби німецький нарід мав свободу рішати про свої духові принципи.

Маніфестація в справі Сарщини

БЕРЛІН, 23. 8. ПАТ. В найближчу неділю відбудуться в Німеччині дві великі маніфестації. Одна з них буде в Кобленцу під гаслом вірности Сарського басейну. Возьме в ній участь канцлер Гітлер, виголошуючи промову. Крім того будуть промовляти німецький посол з Відня фон Папен і уповноважений уряду для справ Сарського басейну Біркель. Друга маніфестація відбудеться у Бреславі. Буде це маніфестація членів шлеського фронту праці. Возьме в ній участь пів міліона осіб з цілого Шлеську

Мін. Нойрат уступає.

БЕРЛІН, 23. 8. ПАТ. На основі поголосок, які кружляють уперто, міністер закордонних справ Нойрат має незабаром уступити, щоб обняти становище німецького амбасадора при італійськім уряді. Теку міністра закордонних справ обняв би дотеперішній уповноважений до справ розброєння ф. Рібентроп.

Недостача протестантських пасторів.

БЕРЛІН, 23. 8. ПАТ. Як виходить із списків евангелицької національної церкви, в Німеччині дається відчувати велика недостача протестантських пасторів парохів. В саській провінції третина парохій не обсаджена. У бранденбурській маркії є до обсадження 237 парохій, у Східних Прусах 105, у Вестфалії 145 і т. д. Взагалі необсаджених було 31. грудня м. р. поверх 1000 протестантських парохій. Не без впливу на цю ситуацію є внутрішні конфлікти в евангелицькій церкві в Німеччині.

Шибениця в руху.

ПРИСУД НА КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 23. 8. ПАТ. Карний суд у Берліні проголосив учора присуд у процесі проти головного обвинуваченого Мунсіенса засудженого на три роки тяжкої вязниці. 10 інших засуджено на кари від 2 і пів до одного року вязниці. Решту звільнено.

ВІДЕНЬ, 23. 8. ПАТ. Відклик Рудольфа Ерльбаха, засудженого на смерть военним судом у Леобені, державний президент Міклас відкинув. В год. 20.30 Ерльбах повис на шибениці.

Америка будує воєнні кораблі.

ВАШИНГТОН, 23. 8. ПАТ. Згідно з програмою розбудови морських сил департамент маринарки замовив у ріжних доках будову 24 воєнних кораблів. През. Рузвельт заявив, що будова тих кораблів розпічнеться зараз. Коли робота буде переведена, Зл. Дрржави будуть мати право вибудувати ще 78 кораблів ріжних типів перед осягненням границі, встановленої лондонським трактатом.

Американський жарт.

НЮ ЙОРК, 23. 8. ПАТ. Перед тижнем було голосне вхоплення пастора Аскю в Нашвіль у стейті Тенізе. Тепер вернувся додому і признався перед поліційною владою, що сам вислав до своєї жінки домагання окупу, вдаючи вхоплення бандитами, бо хотів, як каже, спокійно відпочати. Пастора покарано за введення в блуд влади.

ЛИСКАВКИ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

Львів, 23. серпня 1934.

Знову скрізь у всіх часописах на всіх мовах у Старому і Новому світі повно статтей і товстим друком друкованих звісток про таке дальше загострення японсько-совітських відносин, що питання війни перестало бути примарою далекої будуччини. Настали на Далекому Сході такі відносини, що ще роки можуть минути у безупинному напруженні, в атмосфері взаємних гострих нот і лайливих статтей, але й можна через ніч опинитися перед фактом вибуху війни. Але найповажніша ситуація через те, що нема ніяких виглядів, щоби конфлікт міг „улягтись", щоби якінебудь нові обставини могли усунути суттні підстави конфлікту.

На останнє загострення відносин склалися такі факти: виарештування кількадесяти совітських урядовців і функціонарів східньо-китайської залізниці під закидом саботажів, зірвання переговорів, що велись ще від травня минулого року у Токіо поміж манджурськими і совітськими делегатами за викуп від Совітів тієї залізниці (одної з найважніших комунікаційних та торговельних і стратегічних артерій у світі), вкінці зірвання переговорів про японську аренду нафтових піль на Сахаліні і привілеї японських рибалок на східньо-азійському совітському побережжі. Обосторонні голоси преси кажуть кожного дня сподіватися арештування головного директора східньо-китайської залізниці, уповноваженого Совітів, після чого прийшлоб проголошення анексії цілої залізниці у користь Манджу-Ко. Одночасно Совіти гарячково фортифікують манджурську залізницю й мілітаризують цілий східний Сибір та по всій світовій пресі розголошують силу армії ген. Бліхера. Нема двох думок, що й по японській стороні йде всією силою пари підготовка до воєнної розправи, з тією ріжницею, що японці про це мовчать: бо москалям залежить на тому, щоби противника настрашити цифрами, а японцям — щоби несподівано з успіхом вдарити...

Що це невідхильний момент — ніхто вже нині у світі не сумнівається, та найбільш цього свідомі мабуть у Совітах і в Японії. Річ лише в тому, коли той момент прийде, — і на цю тему можна найти у ріжномовній пресі безліч пророцтв, які всі мають ту маленьку вартість, що родяться вони здебільша з особистих побожних бажань і буйної фантазії.

Незмінними залишаються мотиви, які стримують обі сторони від надто поквапного першого стрілу. Алже програна Японії — це втрата доступу до азійського суходолу і не лише похоронення панаазійських плянів з гаслом „Азія для азіятів" під проводом Японії, але й просто загроза біольогічній екзистенції японців, віддштовхнених на перелюднені острови. З другого боку для Совітів програна означає не лише втрату цілого Сибіру і відхід на „позиції Івана Грізного", але й повний розвал державної Росії і остаточний кінець комунізму. Це таке ризико для одної і другої сторони, що варта довго міряти, заки прийдеться поцілити.

Але прийдеться неминучо. Сьогодні вже події наче автоматично штовхають обі сторони до удару. Японія щораз яскравіше наслідує поведінку австро-угорської монархії супроти Сербії, — Совіти зі свого боку не минають ні одної нагоди, щоби не провокувати Японії і не наслідувати організаторів сараєвського вбивства. Анальогію можна продовжувати й далі: ролю сербської опікунки, царської Росії, яка льокальний австро-сербський конфлікт поширила на дві півкулі ґльобу, — має нині перейняти Франція, новоспечена опікунка й союзниця Совітів. І тут доходимо до тайни, чому те останнє загострення відносин на Далекому Сході так особливо сильно схвилювало європейську прилюдну опінію: ани, кожному вже стає ясно, що той географічно далекий конфлікт грозить пожежою також цілій

Европі. Як довго лише лискав над берегами Тихого Океану і пустинею Гобі — в Европі ще небо розмірно погідне. Але перший грім зпонад забайкальської Селенги перекотиться ген понад Урал і береги Дніпра, аж досягне берегів Рену...

Ніщо так яскраво не доказує безглуздя совітофільської політики п. Барту, як саме европейські відгуки далекосхідної воєнної небезпеки. Ніколи так маркантно, як в обличчі тієї небезпеки не проявляється образ сучасної Европи, роздертої штудерною системою колективних пактів та вічним поділом на упривілеєних і покривджених — на взаємно ворогуючі табори. Що більше: годі навіть повести поміж тими таборами докладної лінії, така вона поплутана, такий хаос в европейських відносинах. Замісць дбати, щоб на випадок тієї далекої хуртовини вся Европа була сконсолідована в одному фронті проти спільного ворога, проти ворога европейської культури й цивілізації та основних принципів европейської етики, — французька політика в той спосіб забезпечує собі ненарушність державних кордонів і свій великодержавницький престіж, що анґажується по стороні того ворога, наражуючи себе на таку ситуацію, в якій буде змушена активно його боронити.

Нині вже всякому зрозумілою є тайна, чому Совітам так страшенно залежить на тому нещасному „східньому пакті", чому вони пруться до Ліґи Націй і так охоче вплутуються у внутрішньоевропейські відносини, як „активний чинник". Це не лише асекурація своїх західних кордонів перед ворожою інтервенцією Европи на випадок японсько-совітської війни, але й зусилля так тісно звязати свої інтереси з інтересами Европи, щоб ще Европа боронила Совітів перед Японією. Успіхи совітської дипльоматії, що такий легкий доступ дістала до дипльоматії французької кажуть мабуть Японії приспішувати момент розрахунку. На цьому тлі справжньою сенсацією є поява у пресі звісток про тайний японсько-англійський пакт, в якому м. ін. обі сторони зобовязуються до „прихильної невтральности" на випадок війни, колиб Англія почала війну з Совітами у середній Азії, чи Японія у східній. Цей пакт дуже імовірний: бо Англія ґарантувала Франції ненарушність її західних кордонів від Німеччини, але здалека стоїть від ризикантської політики ґарантувати й ненарушність усіх французьких союзників...

У вересні Совіти сподіються дістати оборонця у постаті Ліґи Націй. Не виключене, що ті совітські вигляди збільшують скількість заскавок, що освітлюють щораз густіші хмари на Далекому Сході. І що саме з моментом найбільших успіхів московських большевиків в Европі — повстане у цілій висоті смертельна небезпека для них — в Азії.

Після девалюації у Чехословаччині.

Під впливом заходів останніх років, що були переведені у царині свого грошового обігу Англією та Злученими Державами П. А., валюта Чехословацької Республики була на початку цього року дорожчою за кордоном у порівнанні з її вартістю в межах Чехословаччини. Для усунення цього невідповідного стану, ухвалено зменшити кількість золота, яке вартує згідно зі законом, 1 чсл. корона, до 37.15 ммґр. Є це зменшення, яке рівняється, приблизно, 20 прц. попередньої кількости золота в 1 чсл короні. Правда, і ця невідповідність і це рішення уряду запровадити девалюацію було для багатьох несподіванкою; можливо, що завдяки цій несподіванці дасться виияснити факт відсутности спекуляції на чсл. корону у часі введення девалюації.

Слід взагалі відмітити, що перед девалюацією чсл. корони спекуляція на неї була майже неможлива. Народньому Банкові Чехословаччини вдавалося протягом кількох років утримувати майже незмінним курс чсл. корони на висоті 2.965 золотих американських долярів за 100 Кч.

Боротьба зі спекуляцією на Кч була облекшена політикою Народнього Банку у відношенні до випуску обігових банкових білетів. При пересічній потребі народнього господарства в 7 міліярдах Кч для обігу, розмір їх у січні 1932 року досягав 6.807 міліонів Кч, а в січні 1933 року — поступово знижувався до 5.449 міліонів Кч. Таким чином скількість даних до обігу банкових білетів перед девалюацією могла скорше викликати питання про дефляцію, при якій спекуляція утруднюється, ніж питання про інфляцію, при якій вона (спекуляція) значно облекшується.

Далі законодавчі заходи щодо охорони дебіторів з одного боку та кредиторів — з другого, переведені ще до девалюації (у рр. 1932—1933), а також введені урядом заходи проти підвищування продажевих цін у періоді переводження девалюації, також можуть розглядатися як чинники що утруднювали спекуляцію за чсл. корону.

Нарешті, високе золоте покриття даних Народнім Банком до обігу банкових білетів, що доходило в р. 1933. до 43.7 прц., (проти вимаганих законом 30 прц.) було також одним із чинників, що не сприяли спекуляції на чсл. корону.

Цікаво знати, як відбилася девалюація чсл. корони на ріжних сторінках господарського життя Чехословацької Республики, які є в залежности від заходів, що торкаються грошового обігу.

Спинимося передовсім на зовнішній торговлі Чехословаччини. Порівнюючи з підсумками зовнішньої торговлі за перших 5 місяців минулого року, в цьому році помічається оживлення у зовнішній торговлі*). Загальне збільшення її оборотів у цьому році (лютий--травень), определюється майже у 714 міліонів Кч, зокрема ж експорт з Чехословаччини виріс на 330 міліонів Кч.

Далі цікаво, які зміни відбулися за час пі-

*) Bulletin de la Banque Natonale de Tschechoslovaquie 1934, № 5 etc.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. СЕРПНЯ 1934.

Р. КУПЧИНСЬКИЙ.

ДО ПОЧАЄВА

II.

Дефект авта часом дуже приємний. Їдеш сотню кільометрів, сидження хоч і вигідні, все таки примушують тебе не рухатися, ноги підкорчені, а в вухах заєдний шум від працьовитого мотору. Вслухуєшся в той шум годину, дві, врешті досить тобі його. Стидно признатися до змучення, а так радо випростував би ноги, так радо послухав би сільської тиші...

Дефект!...

Шофер клене, власник авта чіхається в голову, але гість тільки вдає, що гризеться...

— Маєш тобі! — зітхає вдоволено і вискакує з воза.

Коли на дворі погано, той гість нерадий з дефекту, але так як нині — розкіш.

Небо синє, хмарки мов білі гуси, сонце золотом по стернях сипле. На право від шляху гори, цілі в зелені. Вороняки. Невисокі вони, але гарні, тягнуться аж до Підкаменя, заквітчані замками, монастирями, а Біла Гора хрестом Маркіяна.

Все те можна оглянути крізь далековид... при нагоді дефекту в авті.

— А можеб так щось на зуб? — пропонує господар.

— Не вадить.

І ще раз оглянувши льорнеткою околицю, чи не видно де представника Т-ва „Відродження", приймаєте чарку вишневої наливки, яку пані дому жертвувала нам „на випадок ослаблення".

Ледви дійшли до третього „дай Боже здоровля", а вже треба сідати. Колесо готове і лема викруту. Не треба, бо сили визначно підкріплені, спина випочата, ноги випростувані.

Шлях далі як шкло. Десь-недесь є в тім шклі риска, щербина, а то й діра, але на галицьких дорогах це не входить у рахубу. Авто мовби знало, що його незадовго чекає, використує добру дорогу і „рве" наперед як стріла.

Мигають попри дорогу славні брідські ліси, про які я вже з пів години розказував. Памятаю їх ще з дитячих літ: сосни як дуби, а тягнуться цілими милями.

— Деж ті ваші сосни? — питають мене товариші подорожі.

Мені прикро за рідну околицю. З лісів ні сліду, а точніше слід є, але такий паршивий, що його лісом ніяк назвати не можна...

В Бродах як-не-як, а таки границя. Досіль ще вистарчає карта, відсіль треба розпитувати.

Розпитуємо. Всі радять на Радивилів... „хоч і там будете мати клопіт".

Слово „клопіт" це найбільш делікатний вислів на означення дороги з Бродів до Почаєва. Ще до Радивилова ні, але з Радивилова...

Є там три роди шляхів: соша, трахт і звичайна дорога. Соша має ями, трахт „канали", а звичайною дорогою загалом не можна їхати.

Спершу була соша...

Авто стогнало, зойкало, перевалювалось з боку на бік і раз-у-раз скакало по камінюках.

— Ох, коби вже швидше на той трахт! — зітхали ми.

Врешті діждались.

— Чи це вже трахт? — питаємо людей.

— Егеж.

— А доїдемо ним до Почаєва?

— Доїдете. Тільки канали будуть по дорозі.

Розмову переповідаю по українськи, бо вона велася спершу мішаною мовою. Себто: ми питали по українськи, а нам відповідали по польськи, подібно як і в Галичині, де люди не припускають, що українці можуть їхати автом, а неукраїнці зрозуміти нашу мову.

„Трахт" відразу дав себе пізнати. Кілька ям, обїханих щасливо і врешті перший „канал". Його ніяк не обїдеш. Це жолуби, які поробила вода з ріжних злот, злив і хмароломів за останнє століття. Сам трахт широкий, видно люди не жалували землі, але ні клаптя на нім рівної дороги.

Їдеш отак кілька кільометрів трахтом і зітхаєш до полевої доріжки. Адже в сухий час бувають доріжини, навіть суголовки рівні, як стіл.

Авто натуриться, підскакує, задними колесами фиркає і аж вие з пересердя. А все таки бере перешкоду за перешкодою і хоч помало — посувається наперед. Містер Форд напевно був би гордий зі свого фабрикату, колиб був вибрався з нами до Почаєва. Тут ідеальне місце до випробування сили ресорів і певности мотору.

Заїхали ми трахтом у такі нетри, що далі вже було годі. Кожному життя миле, а ще незаасекурованим (хоч „Карпатія" так близько від нашої редакції!). Один нерозважний скрут керми і ми коміть головою в яр, або таки на „гладкій" дорозі зі скрученими вязами.

— Станьте! — перекрикую рев мотору. — Треба когось спитати, може є ліпша дорога.

На полі мріє сильветка хлібороба. Балую до нього крізь поорані поля.

— Доброго здоровля.

— Здрастуйте.

— Скажіть будь ласка: куди найліпше проїхати до Почаєва.

Селянин у середніх літах, у коліровій сорочці, в малім кашкетику на голові. Цікаво, але й недовірчиво оглядає мене.

— Сюдою можна і тудою можна — показує на дві жахливі дороги. — Сюдою трахт, а тудою звичайна дорога.

З балачки на дорогу зійшли ми на інше.

— По скільки десятин мають у вас люди?

— По дві, дві з половиною, а є такі, що тільки по пів.

— А нивки в вас усе таки ширші.

— Бо нема як ділити. От один бере по сій руці, а той по другій.

— А скільки має найбогатший в селі?

— Дванацять десятин.

Значить, те саме, що і в Галичині.

Скортіло мене ще спитатись про національність. Обходжу здалека:

— В вашім селі є поляки?

ся девалюації в індексах цін товарів та продуктів поживи.

Що торкається індексу гуртових цін у Чехословаччині, то в травні 1934. року він складав, приймаючи індекс цін 1926. року за 100, 80.2 проти 94.3 у лютому. Індекс гуртових цін за продукти поживи й фуражу в березні 1934 року складав (рахуючи індекс 1914 року за 100) 643 проти 638 у червні. Що торкається індексу цін на продукти поживи в дрібній торговлі, то в січні 1934 року він складав 674, тоді як у червні 666.

Відтак, що торкається індексів вартости прожиття родини робітника й родини службовця, то на початку року вони лишились майже незмінені: в лютому ці індекси відповідно складали 680 і 659, а в травні — 684 і 659.

Нарешті, що торкається зарібної платні, то наслідки порівнювання пересічної зарібної платні по 32 галузях промислу та ремесла в Празі до і після девалюації представляються в такому виглядї: протягом 1933 року пересічна зарібна платня була майже незмінно на нормах 4.47 Кч за годину. В січні 1934. року вона впала до 4.44 Кч. та на цій нормі утримувалася цілий лютий (девалюація) та навіть і березень. Відтак у квітні вона впала до Кч 4.35 за годину, заховуючи цю норму і в травні.

Таким чином, від часу девалюації чсл. корони помічаємо підвищення оборотів зовнішньої торговлі; деяке обниження індексу гуртових цін і цін за продукти поживи; деяка тенденція до зниження рівня вартости прожиття родини службовця; нарешті, зменшення пересічної норми зарібної платні по головних галузях промислу й ремесла.

Одначе булоб за сміливо запевнювати, що ці явища господарського життя останнього часу є наслідком введення у Чехословаччині девалюації чсл. корони. Девалюація деяким робом вплинула на згадані вище зміни в господарському житті республики. Нема сумнівуу, що згадані зміни — в більшости випадків позитивного характеру, які помічається після введення девалюації, мусять бути віднесені до явищ, що мають місце не тільки після девалюації, але й наслідком девалюації, не тільки „**post hoc**" але й по части „**propter hoc**". Одначе, в якій мірі саме девалюація вплинула, як згадано вище, на господарське життя, тяжко нам покищо відповісти.

Проф. С. Бородаєвський.

— Є шось два чи три.

— А решта?

— Православні.

Бачу, що треба помочі.

— Українці, значить?!

Дядько хвилю думає, потім усміхається.

— Українці, егеж!

— А ви?

— Я тоже. Православний... українець значить.

Не було часу втяти довшого викладу на тему 40-міліонового українства.

А шкода, виглядає, що нарід цікаво слухав би.

Але нам спішно було до цілн, а тут соньце вже хилиться до заходу, а дорога чим далі, тим гірша, а канали що раз частіші.

Попрощали православного хлібороба і рушили в дальшу путь, тим разом звичайною дорогою.

Звичайна дорога тим вище стоїть від соші і трахту, що не має з боків рова і кожної хвилі можна з неї зїхати на стерню, оранину чи куріжок. Стоїть на дорозі калабаня, а авто фуфть — і вже суне по оранині. Потім назад на дорогу, потім на стерню, врешті на толоку і так якось посувається вперед. Щоправда часом не має куди скрутити і тоді хоч сядь та плач. Треба вертатися пів кільометра назад і щойно там брати соб чи цобе.

Підчас одного такого відвороту хотіли ми загалом закинути плян оглянення Почаєва і вдоволитися підгорецьким монастирем, але як глянули перед себе — жаль зробилося.

Далеко на овиді білів своїми стінами, яснів своїми золотими копулами Почаївський монастир, скупаний у морю зелені і в блакиті літнього неба. Трохи ооддалік стрункою рвалась у гору височенна дзвіниця.

Не можна було не їхати далі. Хочби після звичайної дороги знов прийшов „трахт", а за трахтом „соша", хочби прийшлось пішки добиватись — Почаїв вартий цього

І ми поїхали...

Зїзд пролетарських письменників

у Москві.

Дня 17. серпня відкрили в Москві т. зв. всесоюзний зїзд пролетарських письменників. Зїзд відкрив О. М. Ґоркій. Він між іншим говорив:

„Ми виступаємо у країні, освітленій генієм Волод. Леніна, у країні, де *невтомно* і *чудодійно працює залізна воля Йосифа Сталіна*. Ось що треба міцно памятати нам у нашій роботі і в усіх виступах наших перед світом. Наша мета — орґанізувати літературу, як єдину культурно-революційну силу. З гордістю і радістю відкриваю перший в історії світу зїзд літератів Союзу Радянських Соц. Республик, що охоплюють у межах своїх 170 міл. одиниць".

Після такого відкриття зїзд вибрав почесну і ділову президію. До почесної президії ввійшли: Сталін, Молотов, Каганович, Ворошилов, Калінін, Орджонікідзе, Куйбишев, Кіров, Андреєв, Косіор, Тельман, Дімітров і Ґоркій. Головою зїзду вибрали Ґоркого. До ділової президії ввійшло кількадесять осіб. Між ними є Дамян Бєдний, Гладков, Іванов, Толстой, Шолохов, Еренбурґ та інші. Зпоміж українців бачимо у списку членів президії П. Тичину, Кулика, Микитенка, Панча, Пастернака, Павленка і Хвилю. Від білорусів є в президії Янко Купала.

Перший реферат виголосив М. Ґоркий про культуру минулого, про „буржуазну культуру та про ґрандіозні завдання опанування літературної спадщини минулого". Основним героєм совітської літератури — казав дослівно Ґоркий — ми повинні брати працю, ми повинні навчитися розуміти працю як творчий процес". Далі говорив він про „бурхливе зростання" совітської літератури і про завдання партійного впливу на літературу.

Після промови чи пак реферату Ґоркого, пролетарський поет Луговський відчитав проєкт привіту для „вожда пролетаріату і кращого друга письменників — *Йос. Вісар. Сталіну*".

„Хвилі оплесків — пишуть про те київські „Вісті" — перекочуються по всіх рядах колонного залу. Лунають вигуки: хай живе тов. Сталін! Вигуки „ура!" гримлять на весь будинок."

Текст цього привіту кінчиться таким вимовним реченням: „Хай живе клас, що Вас породив, і партія, що виховала Вас для щастя трудящих цілого світу".

На зїзді виголосив реферат про українську пролетарську літературу *Кулик*. Про білоруську літературу говорив Климкович, а татарську Наджімі та про грузинську Торошелідзе

Безробіття в Америці.

(Кореспонденція з Шикаго.)

Краєві часописи розписуються багато про американське безробіття. Пишуть про те та не знають, як живуть ті безробітні. Краєві читачі по перечитанні такого допису мають враження, що безробітні тут голодують, а навіть вмирають з голоду. А справа американського безробіття представляється зовсім інакше.

Не можна заперечити, що в Америці під теперішню хвилю небувале тут досі безробіття. Після статистичних даних Американської Федерації Праці є в Злучених Державах 10 міліонів безробітних. Як на державу зі 170 міліонами душ, державу з розвиненим промислом це число дуже велике в порівнанні скажім із Польщею, яка на 30 міліонів душ має всього коло 300 тисяч безробітних, яку то цифру я винайшов в польськім часописі „Збройна Польска". Та де є ті всі малоземельні селяни і „халупники", які працюють по 2 місяці річно в часі жнив? Їх певно урядова статистика до безробітних не зачисляє і ті бідаки жадної підмоги не дістають, живуть лише картопелькою на снідання, обід і вечерю, а на передновку ходять буквально пастися та визбирують корінці ріжних бурянів. Про те я вичитав теж у польській таки пресі. Як чоловік прочитає це в Америці, то дійсно невесело стає на душі, що й наші люди там так бідують, хоч безробітними не є. Вправді в Европі дістають безробітні грошеву державну підмогу, а інколи щось в натурі, та підмога ця далеко не вистарчає не то до життя, але навіть до животіння. Пригадуємо собі, що й австрійський уряд приділював колись голодуючим кукурудзяну муку. Люди уважали це божою благодатю. Якби так американський уряд спробував ущасливлювати своїх безробітних тим продуктом, то мимо цього що Америка глуха на большевицькі гасла, кукурудза зробила би тут більше ніж тисячі платних большевицьких агітаторів.

Американські безробітні досі біди не зазнали. Бо якже назвати це бідою, коли що тижня привезуть їм велику паперову скриню, а в ній мясо, конденсоване молоко, хліб (пократаний вже готовий до їди), риж, вівсяні і кукурудзяні крупи, бараболю, консерви ріжного роду овочі, каву, муку, сіль, цукор і т. п. Крім цього дістає безробітний квіт на купно додаткового молока, мяса, цибулі й іншої всячини, все залежно від чисельности його родини. Кожний стейт має організацію, яка зветься „Емирдженсі Реліф", до якої треба зголоситися за допомогою. Звичайно, що та наперед прослідить чи петент дійсно без праці і засобів до життя. Чи може про щось подібного мріяти европейський безробітний? Овочеві консерви це люксус навіть для чоловіка, що має працю, а наші селяни то аби кусок хліба був, а молока напитися їм не вільно. Американський безробітний зовсім певно не мешкав би в деяких наших хатах, де нема навіть долівки, або у львівських сутеринах, куди світло не доходить, або лише до одної кімнати. Найменше 3—4 кімнати кожний мусить мати і ясно, що він за них не платить, бо не має чим. Густо-часто властителі домів викидають безробітного за неплачення комірного на вулицю, але це вже вина самого безробітного. Стейтовий уряд, який платить за комірне, не хоче платити високого чиншу за безробітного і радить безробітним винаймати мешкання дешеві по 10—15 дол. місячно. Часом безробітний, хоч стратив працю, живе дальше в 6 покоях, де платив як працював по 30 і більше долярів місячно. Звичайно, що властитель дому може й сам без праці мусить позбутися такого чиншівника. Безробітні тепер світять нафтою, бо електричне світло за дороге. Це також не є ще нещастям, бо знаю, що наші люди йдуть спати, як смеркає, бо нафти нема за що купити.

Безробітний не може позволити собі вийти до театру, купити авто, за богато курити, гарно вбиратися і т.п., але не знає він, що в Европі є багато бідаків, що кусника хліба не бачать.

Свого часу відвідав Европу шикагівський посадник міста як його у нас зовуть „майор" Антін Чермак. Цей чеського походження американський політик обїзджав Европу. Був, як

собі пригадуєте, в Празі, Відні, Будапешті, Варшаві, Берліні і інших столичних містах Европи, де пропагував справу Світової Виставки в Шикаго. По повороті до Шикаго говорив по радіо, що в Европі біди він не бачив. Люди, казав він, веселі і добре віджевлені. Воно правда, що люди, з якими наш, тепер покійний, староста міста стрічався, веселі і добре віджевлені. Европейських безробітних він не бачив, бо деж міг бачити, як обертався в сальонах. Точно так само описують усе деякі американці, які вертають зі Совітського Союзу. Відвідали вони ріжні міста та біди не видали.

А що до веселости? Американець все задуманий і сумний, хоч і жие в достатку, а наш гуцул хоч й не поснідав і без вечері спати ляг, то вставши рано, закурить люльку, яку напхає бадиллям і до жартів все охочий. Хоч біда його таки добре тисне — він з біди сміється.

Отже американським безробітним не так ще зле ведеться. Грошей не мають, тому й жертвенність української американської еміграції упала. Терплять на тім краєві установи, як Рідна Школа, Інваліди і т. п. Та все так тривати не буде. Кажуть, що Рузвельт таки поправить господарське положення в Америці. А тоді і безробіття зникне.

Інж. С. К.

Чистка на Кавказі.

(УП) В північно-кавказькій військовій окрузі в армії чистка. На засіданні чисткових комісарів в Ростові ствердженo, що чистка не ведеться як слід та що командири поодиноких частин зовсім не дбають за основне переведення чистки. В деяких авіочастинах натраплено на партійні документи, що не перейшли були чистки 1929 р. Чистку ведуть місцеві партійні ячейки, але більше для форми, щоби мати чим виказатись перед чистковими комісарями Шадунцом та Шифресом.

Ще про команданта перемиської твердині

генерала Кусманека.

(Кореспонденція з Перемишля.)

Перед кількома днями була в „Ділі" згадка про померщого у Відні „героя" перемиської твердині, ґенерала Кусманека.

Всіляко говорили про віддачу перемиської твердині москалям. Появилася навіть у фахових військових часописах критика на незвичайно велику скількість мужви і старшин у твердині, що в числі 120 тисяч після капітуляції твердині попали в московську неволю.

Чи ґенерал Кусманек заслужив собі на назву героя у віддані москалям твердині, не моя річ судити, одначе прізвище того пана ґенерала добре затямили собі перемиські українці.

В числі „Діла" з 14. січня ц. р. був поміщений дуже вірний опис свята Йордану в часі облоги і була згадка про те, як незабутньої памяти пок. епископ Чехович був часто взиваний до команди твердині, де мусів вислухувати грубих завваг ґенерала Кусманека, який слухав підшептів і денунціяцій всіляких людців, до яких належав і один з перемиських адвокатів резервовий сотник кавалерії, адютант ґенерала Кусманека.

Він то брехливо передавав Кусманекові фантастичні відомости про московських шпигунів, а також не пожалів у своїх нікчемних інформаціях і українців.

З оповідання сторожа міського цвинтаря в Перемишлі знаю, що безпосередньо перед облогою не минула ані одна ніч, щоби з ґарнізонового арешту не привожено військовими фургонами на цвинтар по кілька трупів, а цвинтарний сторож заздалегідь діставав поручення приготовити ями на цвинтарі і держати в поготівлі деяку скількість загашеного вапна.

Ніхто не знає прізвищ тих нещасних людей, ніхто не знав і досі не знає, яку провину їм закинено і за що вони були страчені.

Не можу пригадати собі тепер прізвища того священика з львівської дієцезії, який арештований і доставлений до ґарнізонового арешту в таємний спосіб щез, а рідня його не могла опісля довідатись, що з ним сталося.

Якось у першій половині серпня 1914 р. явився в епископській палаті тодішний перемиський староста Желеський і заявив пок. епископові Чеховичеві, що з наказу ґенерала Кусманека має протягом 48 годин покинути Перемишль. Діткнений до живого тим наказом відповів епископ піднесеним голосом: „Прошу переказати п. ґенералові, що я є тайним радником його цісарського Величества і до цього наказу рішучо не примінюся, а рівночасно прошу доручити мені цей наказ на письмі. Тоді я віднесуся з зажаленням до його Величества Цісаря". Цю заяву епископа передав староста Желеський ґенералові Кусманекові, який опісля того наказу вже не повторив. При кінці серпня 1934 р. наслідник престола архикнязь Карло з архикнязем Фридрихом переводив інспекцію перемиської твердині. З тої нагоди латинський епископ Пельчар давав у честь високих гостей обід. Епископ Пельчар дістав список осіб з команди твердині, яких слід було запросити на цей обід. У ньому поминули пок. епископа Чеховича.

Коли вже запрошені гості були зібрані у палаті і мали засідати до обіду, наслідник престолу Карло зауважив, що епископа Чеховича нема. Звернувся з запитом до епископа Пельчара, чому нема еп. Чеховича. Що він на те йому відповів, не знати. Досить, що перед самим обідом приїхав автом один із цісарських адютантів до епископської палати і запросив пок. епископа Чеховича на обід. Наслідник престола привитався дуже сердечно з епископом Чеховичем, якому вказано одно з перших місць при столі, а в часі обіду виголосив епископ Чехович прегарну промову, яка зробила на наслідника престола помітне враження, бо двічі дякував епископові Чеховичеві за неї.

В дні 14. вересня 1914 р. мадяри на одній з вулиць зарубали 48 людей, між якими була дочка священика Ольга Мохнацька, а опісля із закровавленими шаблями ходили по вулицях і чванилися, що зарубали зрадників.

Ґенерал Кусманек, довідавшись про те, сказав: „Geschiet dem Verrätern Recht!".

Після першого відпору москалів з під Перемишля явився у генерала Кусманека з ґратуляціями між іншими епископ Чехович з двома членами капітули пок. пралатом Зубрицьким і мітратом д-ром Левицьким. Ґенерал Кусманек у найвищій мірі поденервований, вислухав ґратуляційної промови пок. епископа Чеховича, після чого в ординарний спосіб відповів, що цим разом приймає побажання, але просить переказати всім, які надіються на допомогу ворога, що надія на цю допомогу заведе, бо австрійські шаблі і кріси дадуть собі зі зрадниками держави раду. Опісля легковажним склоненням голови попращав депутацію. Той інцидент ду-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 25. СЕРПНЯ 1934.

В. НЕСТОРОВИЧ.

З ДОЛИНИ ПРУТА

в долину Чорного Черемошу.

Туристичний репортаж з домішкою рідної економіки.

III.

У бриндзярні „Маслосоюзу".

Ось і Шибене-Бендзарівка. Перед мостом шляхи розходяться: просто до озера, а на ліво через міст у Буркут до джерела. Ми рішаємо відвідати в першу чергу бриндзярню, а там уже скласти дальші пляни. Гуцул, що від невдачної зараби їде з нами, пояснює, що це вже зовсім недалеко. І справді через яких 10 хвилин їзди шляхом на Шибене показує праворуч високо на узбіччі гори дві хати, з яких одна бриндзярня. Дорога туди йде стрімко, та не вважаючи на те, насилу спиняємо наших гуцуляків, що прочуваючи „хапатню" і відпочинок, стали дуже пильні і бігом біжать під гору. Минаємо першу хату і біля другої зупиняємось. В ухах аж лящить від негостинного гавкання собак. Гуцульський патлатий вівчар сердиться несамовито біля своєї буди, а разом із ним підгавкує маленький Цезар, з яким ми швидко дружимося.

Назустріч нам виходить двох молодих людей. Це п. Іван Васильчук, бриндзяр і п. Михайло Матковський, практикант. Оба симпатичні і дуже ввічливі. Інж. Жук, начальник цього маслосоюзного підприємства, виїхав — кажуть — у Жабє і поверне може завтра, а може аж післязавтра. Жаль, але годі!

Наш гуцул, дальше услужний, розкульбачує коні і насипає їм сіна, що ми його у бесагах привезли. Тимчасом приймаємо запрошення „бриндзярів" і розгощуємось у канцелярії, що є теж лябораторією бриндзярні. З наплечника добуваємо наші провіянти. Молоді панове інформують нас про найбільш актуальні речі: перша хата Дмитра Гавучика, що ми її минули це — кажуть — туристична стація. Там можна заночувати, а також зїсти теплу страву.

Користаємо і незабаром уплітаємо мешницю та пємо горячий чай. А голод у нас подвійний, бо не їли нічого по дорозі, аби не гаяти часу, а тут знову великодушні господарі відчинили на „покуштунок" фляшку буркутського „шампану", після якого — як кажуть — людина страшно їсти хоче. Ось і нам не бракує апетиту.

Рішаємо таке: після обіду я оглядаю бриндзярню для невеличкого „господарського репортажу" (аби господарі без шефа були відважніші, показую леґітимацію „Діла"). Відтак, залишаючи коні в туристичній стації ідемо піхотою до буркутського джерела, пємо скільки влізе і забираємо ще зі собою 4 фляшки „буркутянки". Перед вечором вертаємо і ночуємо в Гавучика. Раннім ранком манджаємо до озера теж пішки, а вернувши, забираємо свої коні і вертаємо до дому.

Згідно з цією програмою зачинаємо з оглядин бриндзярні.

Це „дозрівальня" — кажуть мої інформатори, запрошуючи в сусідню кімнату.

Тут холодніше. Вікна прислонені, тому півсумерк. Долівка бетонова, стіни до половини ляковані згідно з санітарними приписами для молочарських приміщень. Чистота зразкова. Попід стінами спеціяльні скрині, де ферментують чи пак дозрівають будзи. Лежить їх тут чимало. Привозять їх гуцули з полонин, де вони їх роблять уже за вказівками Маслосоюзу чи пак бриндзярні. Якщо хочуть тут продати будзи (а платить бриндзярня 70 сот. за 1 кґ. тоді, коли за бербеницю бриндзі у Косові платять усього 80 сотиків!), то мусять ті будзи виказувати одначе мінімум товщевих одиниць, що їх докладно міряє апарат Ґербера у бриндзярській лябораторії. Вимоги МСоюзу йдуть ще дальше: не тільки добірна якість, але і величина будза має бути така-то, а не менша. І вперше гуцул стрічається з приписами, як робити будзи, які він здавен-давна робив, як хотів.

У нашій цьогорічній виправі на Хомяк мали ми нагоду оглядати виріб будза. А було це так: коли ми зійшли з нового схоровища „Ґатшанського Т-ва" у сторону Синяка, натрафили на колибу, а ген, далі на полонині, рухалась чорно-біла шахівниця овець.

Ми зайшли в колибу. В ній горіла велика ватра і в першу чергу ми пожаліли грошей, що їх витратили на теплу страву в „схоровищі", коли тут із наших провіянтів можна було зготовити все багато дешевше. Зрештою над ватрою кипів казанок із грибами, куди саме один із мешканців колиби вливав густу сметану, а в другому, обширнішому, варилась картофля. Чи не смачніше те від підгріваної зупи і мясива? Та минулось. І ми звернули тепер увагу на іншу роботу, що йшла біля ватри. Стояв тут ще зовсім близько ватри здоровенний казан, у якому другий мешканець колиби „вибивав" будза. А саме — дрючком, що при кінці мав плетене кружальце, водив він терпеливо по білій течі з невеличкою кількістю товщу на верха. Ця теч — то овече молоко „зґліґоване" — себто сферментоване при помочі „риндзі" з теляти, що його на два тижні перед зарізом самим молоком годували. І на очах ціпеніють частинки течі. Робітник суне туди руки (перед тим, що правда, умив їх водою) і формує будза. Відтак кладе його на поличку, де вже їх лежить більше і де зверха він обсихає корою.

А що з тим, що залишилось? — запитали ми приглядаючись роботі. — Туди — пояснює охотно гуцул, продовжаючи рівночасно роботу, — вливаємо ці дві літри коровячого молока, става-

же болючо діткнув пок. епископа Чеховича. Такі душевні муки мусів перенести цей незабутний князь церкви, який приказ австрійського генерала, тодішнього пана життя і смерти населення в перемиській твердині, відкинув з достойною погордою і повіреної йому церкви та вірних не залишив.

А на скрижалях мартирольогії українського народу буде все ясніти світляна стать владики Константина, доброго сина своєї церкви і народу.

Роман Лмоховський.

Нові „Вісті" Музею Визвольної Боротьби України.

Останнє число (5) „Вістей" Музею ВБУ вийшло 1. травня ц. р. у звязку з 80-літтям уродин акад. І. Горбачевського, голови Управи Музею. З огляду на значне число нових пожертв, що вплинули після того, ухвалено видати зараз після літа нове число „Вістей" з дальшим виказом усіх жертводавців і їх пожертв та іншим матеріялом: збіркова акція Музею на Український Дім у Празі, недавні річні збори Музею та у звязку з життям Музею взагалі. Музей просить усіх жертводавців і збірщиків, що ще не переслали пожертв (зокрема усіх, що одержали підписні листи), переслати в найближчому часі, бо нові „Вісті" вийдуть і будуть розіслані ще перед 1. жовтня ц. р. Всі пожертви на адресу директора Музею проф. Д. Антоновича: Прага, Нусле, ч. 245. Чехословеско.

З уваги на значку кількість нових жертводавців з різних країн Европи й Америки нові „Вісті" Музею вийдуть у збільшеному накладі. Дальше число вийде після того перед кінцем року.

Велика Британія проти Італії.

ЛЬОНДОН, 23. 8. ПАТ. Між В. Британією й Італією загострилися взаємини з причини розпорядку, який вводить британська адміністрація на острові Мальті, усуваючи італійську мову зі судів, з виїмком для тих, що не розуміють по мальтанськи або англійськи. Тепер всі урядові акти будуть виладжуватися в англійській мові, а мешканці можуть користуватися в суді мовою мальтанською. Є це дальший крок наперед до екстермінаційної британської політики на Мальті супроти Італії.

но казан на вогонь, усе те варимо і робимо „вурду". Поставив казан до спілки з другим і дав нам скоштувати готову вурду, тобто своєрідний смаком сир, якого ми раніше не їли. Залишається на кінець жеsimilar жентиця, здоровий напій.

Ті подробиці (читачі вибачать, якщо може не всі точні), подробиці виробу будза в колибі Гандзюка із Ямного, пригадались мені, коли приглядався техніці перерібки будза у бриндзю у маслосоюзній бриндзярні.

Та вертаємо до неї.

Посередині „дозрівальні" великий стіл. На ньому обтинають верхню шкіру з будзів і ця йде на третій сорт бриндзі. Голі будзи сортують на перший і другий сорт і дальше вже окремо їх обрабляють. Та це вже діється у третій кімнаті, куди саме входимо.

Щоби йти за процесом перерібки, показують мені в першу чергу прасу, в якій видушують решки сироватки з обібраних будзів. Ці будзи складають відтак у велику, довжезну скриню, де дроблять їх руками і насолюють. Ще пізніше вся та маса йде на машину з двома вальцями (стоїть вона посередині кімнати, а порушують її віньми, мов керат для збіжа) і ця машина розпроблює вложену масу вже рівномірно, чого руками не можна зробити. Після цього „бриндзю", яка все ще є тільки півпродуктом, набивають у бочки та вивозять у Коломию, де її МСоюз переробляє машиново на ту біленьку, чистеньку бриндзю, яку смакуни купують у його численних крамницях.

Дай Боже, аби нам удалось зовсім витиснути чеську бриндзю з краєвого ринку і аби ви підбили нею піднебіння усіх народів Польщі, а то і поза її межами, як підбили їх своїм знаменитим маслом — кажу, дякуючи моїм інформаторам. Накреслена програма дня заставляє спішитись, так, що аналізу будза в лябораторії та статистику залишаємо на завтра.

Ремісникам до відома.

Підвишка коштів при визволенні.

Учевик, що вступав на науку до ремісника, складав досі до цеху 10 зол., при визволенні 20 зол. і 5 зол. за іспит. Тепер ці оплати підвищено, а саме: Крім 10 зол. при вступі, платиться 20 золотих вписового, а при визволі складає в Ремісничій Палаті 32.50 зол., з чого предсідник іспитової комісії бере 3 зол., а два екзамінатори по 2.50 зол. Решта лишається в Палаті. *Н. О.*

Правні поради.

Новий кодекс про зобовязання.

IX.

СПЛАТА ДОВГІВ У ЧУЖИХ ГРОШАХ.

Декрет президента про сплату довгів у чужих грошах (гл. „Діло" ч. 222) управильнює сплату всіх довгів, себто: **векслевих**, що вже частинно обговорено в „Ділі" (ч. 222) і **звичайних**, байдуже чи затягнених перед появою цього декрету, чи опісля, себто від 7. липня ц. р. досі. **Крім того декрет відноситься теж до тих довгів, сплату яких суд устійнив уже правосильним присудом.**

СПЛАТА ЗВИЧАЙНИХ ДОВГІВ.

Всі звичайні (невекслеві) довги у чужих грошах, нпр. долярах, які довжник затягнув перед днем 7. липня ц. р., може сплатити:

1) долярами в такій сумі, яку довжник позичив, але без ніякої доплати різниці курсу доляра внаслідок його спадку;

2) польськими золотими по курсі з попереднього дня дійсної заплати, хоча при затяганні довгу за доляра платилося по 8.90 зол. (стаття 7 уст. 1).

В обох випадках довжник користає. Доляровий довг найрадше сплачувати долярами, які тепер можна купити по 5.18—5.20 зол.

СПЛАТА ВЕКСЛІВ СЕЛЯН, ГОРОДНИКІВ І АРЕНДАТОРІВ.

Довг з незапротестованих ще векслів, який затягнули в долярах ще перед днем 7. липня ц. р., сплачують селяни, городники, арендатори, неможби це були звичайні (невекслеві) довги (стаття 7 уст. 1). Отже довжник може сплатити долярами, але без доплати різниці курсу внаслідок його спадку (себто доляр за доляра), або теж польськими золотими по курсі з попереднього дня дійсної заплати.

Одначе такі полекші при сплаті довгу з незапротестованих векслів мають тільки ті довжники та їх ручителі (і жиранти), коли вони є власниками або арендарями сільських, огородових або лісних господарств і хоча такі довги повстали вже по дні 1. грудня 1931 р. Коли селянин, городник або арендар не може сплатити такого довгу, тоді роземний уряд може сплату довгу з незапротестованих векслів розложити на 7 років і обнизити відсотки до 4 і пів проц. річно.

НОВІ ДОВГИ.

Всі довги в чужих грошах (векслеві або звичайні), які повстали по дні 7. липня ц. р. можна теж сплачувати польськими золотими. Одначе тут становище вірителя вже краще. **Коли довжник не заплатить довгу в означеному речинці, тоді мусить доплачувати вірителеві ріжницю внаслідок знижки чужих грошей (нпр. доляра) від дня, в якому довжник мав платити до дня дійсної заплати.**

СПЛАТА ДОВГУ БАНКАМ.

Довжник користає зі згаданих полекш при сплаті короткоречинцевих довгів у чужих грошах (векслевих або звичайних) не тільки тоді, коли довг затягнув у приватного вірителя, але також, коли позичив їх у державних і приватних банках, повітових, міських касах ощадности, кооперативних банках або райфайзенках.

ДОВГОРЕЧИНЦЕВИЙ ДОВГ.

Довжник, який затягнув довгоречинцеву позичку (і не на вексель) в чужих грошах в установах довгоречинцевого кредиту а саме, в Банку Краєвого Господарства, державнім рільнім банку, земельних, міських і промислових кредитових установах, приватних гіпотечних банках і виленськім земельнім банку, може сплатити довг (вичисленим банкам) або чужими грішми або польськими золотими. Сплату довгоречинцевих довгів, затягнених **найменше** на 7 і пів року і забезпечених гіпотечно майном довжника, заставними листами або облігаціями управильнює декрет президента так:

1) Довжник, який сплачує свій довг чужими грішми (нпр. долярами) в дні платности довгу, віддає таку суму долярів, яку позичив у банку і не доплачує ніякої ріжниці внаслідок спадку доляра. Крім того мусить заплатити відсотки та адміністраційні оплати.

2) Коли довжник сплачує довгоречинцевий довг польськими золотими, тоді платить за доляра по курсі з попереднього дня.

В щоденному житті виглядає так: Коли довжник сплачує тепер довгоречинцеву позичку (нпр. 100 долярів) польськими золотими, тоді **заплатить за доляра 5.19 зол.** (100 X 5.19 зол. = 519 зол.).

ЗАГАЯННЯ СПЛАТИ ДОВГОРЕЧИНЦЕВОГО ДОВГУ.

Довжник, який загаяв сплату довгу, мусить банкові:

1) Доплатити ріжницю внаслідок знижки чужих грошей.

2) Коли сплачує довг польськими золотими банк може домагатися сплати по курсі того дня, в якому довжник мав платити довг або по курсі з попереднього дня заплати (стаття 14).

ЧАСТИННА СПЛАТА ДОВГУ.

Довжник, котрий сплатив свій довг у чужих грошах перед появою цього декрету, не може домагатися від вірителя надвишки своєї заплати. Ця надвишка повстала би при сплаті довгу на основі постанов цього декрету.

Довжник, який уже сплатив частину свого довгу перед появою декрету і при заплаті не згадав, що буде домагатися звороту курсової надвишки, не може домагатися від вірителя надвишки. Зате довжник може домагатися від вірителя перечислити частинну сплату довгу згідно з постановами декрету, коли розрахунок застеріг собі він при вплаті решти довгу.

ДОГОВІР ПРО СПЛАТУ ДОВГІВ.

Ще перед появою цього декрету багато довжників погодилося з вірителями сплачувати свої долярові довги польськими зол. по курсі 8.90 зол. за доляра або дещо нижчім. І хоча ці договори некорисні для довжників, проте вони не можуть домагатися перечислити свої довги згідно з постановами декрету. Довги мусять сплачувати згідно з договором або судовою угодою (стаття 8 уст. 2).

ПРАВА РУЧИТЕЛІВ.

Ручитель, який заплатив довг за довжника чужими грішми, може домагатися не тільки звороту виплачених за нього грошей, але також звороту втрати внаслідок курсової знижки. Нпр. ручитель заплатив довг 100 долярів по курсі 8.90 зол. за доляра. Ручитель може домагатися звороту 100 долярів і доплатит за курсову знижку доляра (стаття 8 уст. 3).

ОЩАДНОСТИ.

Всі кредитові установи, крім державних та приватних гіпотечних банків, можуть вести свої чинности виключно у польських золотих. Щадничі вкладки можна приймати тільки в польських золотих. Також договори про обезпечення на життя і т. д. можна заключувати тільки в польських золотих. Міністр скарбу оголосить розпорядок, коли у виняткових випадках можна зладжувати такі договори з обезпеченевими установами в чужих грошах (стаття 11).

ГІПОТЕЧНІ ДОВГИ.

Всі довги у грунтових книгах можна зписувати тільки в польських золотих. Усі дотеперішні вписи у грунтових книгах у чужих грошах будуть перечислені на польські золоті. Міністр скарбу устійнить розпорядком умовини та засади перечислення гіпотечних довгів на польські золоті. Одночасно устійнить випадки, коли виняткова може бути довг записаний до грунтової книги в чужих грошах (стаття 9).

—o—

З наших літнищ і живців.

Перлини Скільщини.

Безперечно до найкращих осель Скільщини належать, давно відома Зелемянка і від кількох літ чимраз голосніший Коростів.

Зелемянка складається зі Шматерівки (кілька віль і живець з йодово - бромовою солянкою, положених над потічком у прегарнім сосновім природнім парку) — і з кількох домів по другому боці гостинця серед ліса над потоком. Це затишні місця без пороху і гамору, який дається вже добре в знаки гостям деяких донедавна тихих і прегарних скільських літнищ, завдяки чимраз більшому напливові відомих, з крикливої вдачі гостей. Кожний подорожний бачить і чує їх також тут на перестанку, але це тільки гості сусідньої частини Гребенова; сама Зелемянка їх не має і це її велика прикмета. Крім того вона визначається тим, що потребуючим відпочинку і річних купелей дає усяку вигоду у пансіоні, а для тих, що потребують ще й мінеральної купелі, має йодово-бромові ролянки.

Коростів це тільки літнище та яке воно гарне і затишне. Його тишині не шкодить і те, що в останіх роках слава його лагідного клімату стягає чимраз більше гостей. Коростів має ще одну прикмету, а саме, що лежачи над рікою Оравою, в долині від заходу отвертій, дає багато сонця, яке тут заходить на якої півтора години пізніше, чим у переважній частині скільських літнищ.

В останніх роках Коростів добув ще одну атракцію. Це прегарно положений парк Райтмана, що належить до тих нечисленних синів чужого народу, які користуючися дарами цієї землі — також від себе щось їй дають.

Любов природи, ніжний смак і охота збудити у гостя замилування до природи і квітів, а у селян до розбудови свого бідного господарства, дали почин до повстання справжньої оази культури у тій гірській закутині. П. Райтман, який на дикому узбіччі гори створив чудовий парк, багатий в невидані у цих сторонах квіти розкинені альтани, та поруч із цим заводить зразкове господарство з квітами, деревами, ярииною, з расовим курником, голубником, — дає своїм сусідам селянам і всім мешканцям гір приклад, як культурою піднести красу наших гір і стягнути до них багатих чужинців.

Правда, не під силу нашим бойкам створити таку річ як цей парк, та в мінятурці вони можуть багато дечого наслідувати: гарні квітники, добре удержані, порядні стежки і доріжки, лад і порядок на обійстю. Можуть теж бойки розвести добірний дріб, ярину, а навіть сад, і цим не тільки уприємнити гостям побут, але й тягнути з того гарні доходи, яких тепер не мають. Їх зарібок обмежується на комірному за наєм хат літникам, які зрештою всю городовину, що могли-би мати на місці, мусять спроваджувати з 6 км. віддаленого Скольогo.

Цього літа погода, як скрізь у східніх Карпатах не була тут гарна, але осінь буває тут чудова, тому охочі — з невеликими грішми і вільним часом — можуть ще переконатися про красу Коростева.

Д. К.

Літаком з Київа до Праги.

Перед організацією летунської комунікації на лінії Прага, Ужгород, Чернівці, Київ.

З чеської преси довідуємося, що чеські урядові чинники запропонували начальникові совітського летунства Уншліхтові, що перебував у Празі, наладнати постійний повітряний звязок Праги з Москвою через Ужгород, Чернівці та Київ. Досі Прага комунікувалася через Варшаву. Представник СССР Уншліхт мав висловити думку, що такий плян комунікації цілком можливий до здійснення. Покищо приступили фахівці з обох сторін до подрібної підготовки пляну такої комунікації.

—o—

Проти приняття Совітів до Союзу Народів.

Протест Обєднання Українських Організацій на чужині.

Від „Европейського Обєднання Українських Організацій на чужині“, що має свій осідок у Бельгії, дістали ми копію протесту тієї організації, який вона вислала до Секретаріяту Союзу Народів. Текст цього протесту публікуємо в інформативних цілях. Ось він:

„До Пана Ґенерального Секретаря Союзу Народів у Женеві.

Пане Ґенеральний Секретаре, Совітський уряд зложив подання в справі допущення його до Союзу Народів і тим самим намагається репрезентувати там Україну, яка найшлася у складі СССР.

Ми рішуче протестуємо проти цього намагання Москви відносно нашої Батьківщини, уважаючи його за новий акт насильства і узурпації.

Московський уряд є чужий для України. Він у рр. 1917. та 1918. офіційно визнав незалежність цієї країни і встановив був з Українською Державою відносини, як з іншими чужинними потугами. (Документи С. Н. ч. 83—1920. Додаток VI).

Щойно пізніше совітський уряд без жадного оголошення війни захопив своїми військами українські території.

Не перестаючи відкликатися до засади самоозначення народів, Совіти, не вважаючи на оружний спротив українського народу, силою накинули Україні комуністичний режім і союз із Росією. Признавши однак автономність України в складі СССР і право свобідного виходу з цього останнього, вони знову насильно перешкодили Українській Нації скористати зі свого права і відзискати свою свободу.

Щоби зломити український нарід гостро ворожий комуністичному режімові і московському пануванню, Совіти ужили найбільше жорстоких засобів. Кара на горло без суду, масові видалення, примусові роботи стали методами їх боротьби. В тій-же цілі вони викликали жахливий голод і підтримують його реквізиціями живности, руйнуючи країну і винищуючи міліони людей

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 25. СЕРПНЯ 1934.

ПЕТРО МЕЧНИК. 6)

ПСИХОТЕХНІКА

й її роля у професійному порадництві.

Досліди загальної інтеліґенції та поодиноких інтелектуальних здібностей — це сьогодні найкраще розроблена ділянка експериментальної психольоґії, а висліди проб з тієї ділянки не залишають уже майже ніяких більших застережень. Методою цих дослідів є виключно **метода тестів**, яких форма може бути дуже ріжнородна. Зміст поняття теста, що його стосують у прикладній психольоґії, особливо в психотехніці та виховній психольоґії, дуже широко розяснить найкраще приклад.

Візьмім т. зв. **тест Бурдона.** Великий лист паперу задрукований на одній сторені рівними рядками букв, однакової форми й величини, а букви ті розміщені так, що вони не творять ніяких знаних слів. Особа, що її досліджується, має перекреслювати олівцем у кожнім рядку якусь букву, пр. „е“, або дві букви, пр. „н“, „о“; часом пробу ускладнюється так, що жадаємо, перекреслення одної букви в право, а другої в ліво, або рівночасно 3—4 букв. Призначуємо на це час кількох хвилин і відмірюємо його секундовим годинником (стоппером). Вимагаємо при цьому скорої й докладної праці. Щоби пробу добре виконати, треба напружити і зосередити увагу, пильно відмічувати одні букви від других, памятати про те, як котру букву перекреслювати, вистерігатися, щоби не робити пропусків і неперекреслювати невідповідних букв, ну й вкінці старатися дати якнайбільшу кількість праці. Після закінчення проби й обчислення помилок устійнюємо, яку працю (скільки) виконано й як її виконано. На основі висліду можна робити такі висновки:

а) людина працює скоро, уважно й добре,
б) людина працює помалу, уважно й добре,
в) людина працює скоро неуважно й зле,
г) людина працює помалу, неуважно і зле.

Колиж до цього долучимо пр. ще таку умову, щоби досліджувана особа перекреслювала означеної букви цілу годину, при чому що дві хвилини даємо акустичний сигнал, на який треба в тексті зазначити лінійкою, до якого місця дійшла в цьому моменті праця, то в цей спосіб після скінчення проби й на основі кількости й розміщення помилок дістанемо образ, як праця поступала й як зазначилася втома наслідком довшого напруження й сконцентрування уваги; — ми навіть зможемо перевірити, чи ця втома виступила скоро, чи пізно, чи вона постійно розвивалася, чи може були хитання і т. і. Таким способом проба, що видається на перший погляд дитячою забавкою, дає нам змогу перевірити: темпо праці та її якість, спостережність, стан напруження уваги, чи при праці увага удержується постійно й рівномірно, чи хитається, а вкінці ступінь втомливости. Диспозиції ці, як відомо, відіграють поважну ролю майже при кожній інтелектуальній праці, тому перевірку їх при помочі тесту Бурдона дуже часто й широко практикують.

А ось другий приклад:

В надрукованих на аркуші паперу реченнях бракують цілі слова, або тільки деякі букви в поодиноких словах. На зазначених на місці пропусків лінійках, або крапках треба доповнити те, що бракує. Потрібна до цього здібність догадливости й льоґічного схоплення доповнення цілої думки на основі її фраґментів. Важне в професії друкарського складача, який часто має до діла з нечиткими скриптами.

Такі короткі й нескомпліковані проби, писемні й устні, що не вимагають осібної апаратури, що їх можна переводити серед звичайних умовин, а які служать до перевірки й визначення поодиноких психічних або фізичних прикмет, спосібностей та здібностей, називаємо тестами.

І от при помочі таких тестових проб, що їх переводять одинично або й рівночасно з цілим гуртом одиниць, можна устійнити теж загальний стан інтеліґенції, особливо у дітей та доростаючої молоді. Служать до цього осібні системи тестових проб, між котрими найбільше популярною є т. зв. **метрична скаля інтеліґенції Біне-Сімона,** що її в дечому змодифікував і доповнив **Терман.** Її стосуємо індивідуально, а при при її помочі можна найти приблизно т. зв **вік інтеліґенції.** На підставі довгого досвіду й дуже численних проб, що їх переведено на дітях, хлопцях і дівчатах, ріжних віків і в ріжних краях, устійнено в цій скалі для кожного року життя дитини осібні тести. І коли пр. хлопець, що має 12 літ, не в силі розвязати тих тестів, що призначені на 12. рік життя дітей, а розвязує тільки тести, призначені на 10. рік, — то це вказівка про значне припізнення в його духовому розвою, бо його вік інтеліґенції, що рівний 10 рокам, не покривається з його віком життя 12 роками.

Ця метрична скаля дає змогу докладно числово схопити стан інтеліґенції, індивідуальні її відміни, а заразом перевести **селекцію** виїмково інтелектуально розвинених з одного боку, й умово відсталих з другого.

Крім скалі Біне-Термана є ще інші тестові системи, що їх можна стосувати рівночасно до збірних дослідів (Отіса, Томсона і і.). В деяких польських порадням, особливо варшавських уживають системи тестів укладу нашого земляка, професора варшавського університету Ст. Балея.

Тестів, яких уживає сьогодні експериментальна психольоґія, психотехніка, психольоґія дитини й психольоґія виховання, є така сила, що в них уже годі просто розібратися. Майже кожну ділянку нашої психічної, а навіть чисто фізичної структури, перевіряють сьогодні тестами.

(Далі буде).

Очевидно, що самому С. Н. слід судити, чи подібне поступовання не перечить засадам яких він дотримується. Але наколи би С. Н. погодився на приналежність до нього Совітів без гарантій, що вони заперестануть нелюдські практики на Україні, довелося би зробити висновок, що С. Н. покриває їх своїм авторитетом.

Ми не можемо ані на хвилю припустити такої можливости і твердо віримо, що заки дати свою згоду на приступлення Совітів до С. Н., цей останній домагатиметься від них знесення окупації України.

Ми будемо Вам дуже зобовязані, коли Ви, Пане Ґеверальний Секретаре, станете речником наших почувань і думок перед С. Н. і дякуємо Вам згори та просимо приняти вислови нашої глибокої пошани".

Підписали голова і секретар організації.

Ще неполагоджені протести.

до М. Ради у Львові.

Як відомо, тільки українці внесли протести в 5-ти округах у Львові. Від часу внесення їх мине дня 4-го вересня три місяці, а досі лежать вони неполагоджені.

Стара міська рада виконує дальше свої обовязки начеб нікких виборів не було. Злі язики кажуть, що потрібний був лише один протест, а не пять, щоби не відбулося конституююче засідання нової ради. Закон наказує полагодити протести компетентною владою, а нею є воєвідство. На жаль, закон не передбачує речинця полагоди протесту. Нам не є байдужою справа золожених протестів, тому, що вони були роблені не для форми, а через суттєві причини, через які ми не вибрали навіть двох українських радних!

—o—

НОВИНКИ

— **Приймаю адміністрації реальностей.** Ігнат, Львів, Куркова 24. 202 3-10

— **Вияснення управи кооперативи „Суспільний Промисл" у справі пожежі.** Тому, що в кількох львівських часописах появилася нотатка, немначе би згоріла фабрика кооп. „Суспільний Промисл" у Львові на Богданівці, яка виробляє знану цикорію „Луна" і підмінку кави „Пражінь", подаємо до відома всім нашим П. Т. відборцям, що поголоски ці не відповідають правді. Повстав вправді з невиясвених досі причин в ночі огонь у пражарні фабрики, одначе сторож фабрики зараз його завважив і завдяки негайній інтервенції службовиків фабрики огонь ще до приходу огневої сторожі був майже погашений. Шкода дуже мала і обезпечена в т-ві „Дністер". Головна річ, що наше модерне машинове уладження і магазини остались ненарушені і фабрика веде без перерви свою працю дальше та виконує відворотно всі замовлення. Тому просимо і на дальше жадати нашої знаменитої цикорії „Луна" і підмінку кави „Пражінь". **„Суспільний Промисл", кооператива з відпов. уділами у Львові.**

— **Безбожники навертаються до релігії.** В громаді Княгининок пов. Луцьк 6. члени розвязаного недавно „Українського Селянського Обєднання", партії напів комуністичної й явно безбожницької, зголосилися числом кільканадцяти осіб до православного священика в Ожденичах, бажаючи вернутись назад до православної церкви. Навернення 6. безбожників, що не визнавали церкви ні релігійних практик, викликало в околиці велике враження.

— **Звільнення від шкільних оплат.** М-ство освіти видало обіжник у справі звільнень від шкільних оплат. Від оплат за вступні іспити, іспити зрілости, за дуплікати шкільних свідоцтв звільнень нема. Можна буде звільнити від такси за іспрот зрілости екстерна у висоті 60 зол. Поодинокі ученики можуть бути звільчені також від річної адміністраційної такси, яка в гімназіях виносить 220 зол., в учительських семинаріях 80 зол. Річні адміністраційні такси мають бути вплачені двома рівними ратами найпізніше до 20. листопада за перший півріk і до 20. квітня за другий. Подання задля звільнення, частинного або цілковитого, від адміністраційної такси родичі мають вносити до 20. вересня ц. р. Зі знижки до половини користають діти державних і військових службовців, оскільки їх батьки не мають більшого маєтку. Також діти незаможних батьків можуть бути звільнені зовсім або частинно від адміністраційної такси, оскільки виказують добрі поступи в науці й поведенні. Вперше записана молодь може бути в першому півроці тільки вийменово звільнена від оплати і то за дозволом Кураторії. Цей припис не торкається дітей державних і військових службовців.

— **Екзекуції проти хліборобів.** Скарбові уряди в цілому краю розпочали знову екзекуції проти хліборобів, здержані в часі жнив. З кінцем місяця вересня ліцитації будуть знову здержані з причини осінної сівби.

— **Гімназії для ремесла.** М-ство освіти розглядає проект спеціяльних ремісничих шкіл ремісничого типу. Для абсольвентів вселюдних шкіл мають повстати столярські і т. п. гімназії та курси вищого типу.

— **Перекопування гробів.** З причини заповнення цвинтарів Личаківського і Янівського міська управа у Львові зачне незадовго перекопувати гроби, яких час незайманности минув, а цвинтарних оплат за дальший час не заплачено. Щоб уможливити інтересованим родинам внесення застережень проти вжиття гробів до нового поховання, і заплатити цвинтарні оплати, міська управа визначила речинець до 15. вересня ц. р. Після цього речинця всі незаплачені гроби будуть перекопані.

— **Велика печера біля Чорткова.** В околиці Чорткова, 6 км. від міста відкрито ґіпсову печеру, довгу на 1 км. Справою занявся проф. Онацький, голова місцевого відділу туристично-краєзнавчого т-ва "Plai" забезпечив печеру перед знищенням. Рішив теж розпочати роботи, щоби удогіднити доступ до неї. Ближчі оглядини виказали, що є кілька підземних коридорів, якими можна йти спершу у випростованій поставі. Дальше треба повзати. Стіни внутрі печери мають гарні сталяктити, подібно як печери у Кривчі. Є це третя більша печера, відкрита на галицькому Поділлі.

— **Небезпечна папіроска.** До купця Мозеса Ґарфункля в Стрию приступив на вулиці якийсь мужчина і попросив вогню від папіроски, яку він курив. Коли незнакомець закурив свою папіроску і відійшов, Ґарфункель почув, що тратить свідомість і засипляє. Прийшовши за пів години до памяти, побачив, що пропав його швайцарський золотий годинник вартости поверх 1000 зол. Поліція глядає за грабіжником, що усипляє людей папіроскою.

— **Тайна „потвори" з Льоч Нес вияснилася.** Вияснювали її досі всіляко. Були голоси, що це тільки рекламовий трік, щоби стягнути туристів в околиці північної Ірляндії. Одночасно були реальні спостереження, що в озері плаває справді якась темна маса і то вкрита лускою. А 22 фотографи ствердили навіть при допомозі фотографічних апаратів, що на поверхню води виринає якась велика потвора з малою головою, як це видко на плитах і фільмових знимках. Одначе всетаки були люди, що в те не вірили. Вони вказали на факт, що „потвора" показується все на тому самому місці та що не пливе, тільки колишеться на хвилях. Дальше, що ніколи не пливе зі струєю, тільки піддається кожному рухові хвиль. Справою зацікавився уряд маринарки в Льондоні, який вислав недавно на місце лодку з нурцями. Вони були приготовані на найгірше і не без страху спускалися вперше у глибину, щоби зустрітитися око в око з потворою. Зовсім інакше вони були настроєні, коли скінчили свою працю. Вони ствердили, що темна маса, яка показувалася на воді, це ніяка потвора, тільки останки затопленого літака. Його кадовб находився три метри під водою, піддержуваний ґазом в одній коморі. Нурці спустилися ще раз у воду і ствердили, що це вістрілений літак типу, якого вживала німецька фльота підчас світової війни. Ґондоля відорвалася від апарату і лежить на дні, злучена одною сталевою линвою з кадовбом літака і тому він показувався все на тому самому місці. Ґаз, який зберігся досі в одній його коморці був причиною, що кадовб виплевав від часу до часу на поверхню води. Нурці відчитали навіть напис на кадовбі „МР 3". Річ тепер у цьому, щоби з німецького боку стверджено, коли такий літак пропав.

— **Богатий волоцюга.** Біля Шатляроль у Франції знайшли у стіжку сіна мужчину, що давав слабі знаки життя. Перевезений до шпиталю він помер на запалення легенів. Пізнали в ньому волоцюгу, що наймався до селянських робіт, ніколи не спав під дахом і скитався з місця на місце. В кишені волоцюги знайшли кілька зашитих пачок, в яких були сховані банкноти на 41.300 франків.

— **Летунські маневри у Парижі.** В днях 28. до 31. серпня ц. р. відбудуться в Парижі великі летунські маневри під проводом ген. Годе-Мезерак. Під проводом ген. Жерара на Париж нападуть „сині", які прилетять зі сходу. На Париж нападе 100 літаків. „Червоні" будуть боронити столиці теж з такою скількістю літаків.

Премієр Даладіє подорожує.

ВІДЕНЬ, 23. 8. ПАТ. До Відня приїхав колишній французький премієр Даладіє, який подорожує по Австрії.

—o—

Вибух у фабриці пороху.

КЕН ВІЛЬ, 23.8. ПАТ. У фабриці пороху в ст. Ню Джерсі наступив вибух. Один робітник убитий, 4-ох тяжко ранених, а багато робітників віднесло легкі рани.

—o—

Різкий протест большевиків.

ХАРБІН, 23. 8. ПАТ. Манджурська поліція арештувала около 60 большевицьких урядовців східно-китайської залізниці за саботажі.

МОСКВА, 23. 8. ПАТ. З Харбіна повідомляють: Арештованих большевицьких урядовців тортурують, щоби призналися до вини. В останніх днях арештовано знову 16 большевицьких громадян. Ґенеральний большевицький консуль у Харбіні склав різкий протест представникові японського міністерства закордонних справ.

—o—

Заворушення на Кубі.

Розстріляли полковника і 11 заговірників.

ГАВАНА, 23. 8. ПАТ. Страйк поштових урядовців на Кубі поширюється. Всі телефонічні і телеграфічні лінії в краю перервані. Комуністи погрожують висадити в повітря поїзди з поштою і проголосити ґенеральний страйк, коли залізничники будуть перевозити пошту.

Завдяки енергійним розпорядкам полк. Батісти переворот в армії зліквідовано. Воєнний суд засудив заговірників на строгі кари. 12 розстріляно, а між ними одного полковника.

— **Терор в Індії.** На процесі сімох бенгальців, обвинувачених за атентат на життя бенгальського губернатора сер Джона Андерсона виявились в цілій повноті ворожі настрої індійців проти В. Британії. Двох підсудних призналися до вини і виявили пляни заговірників. Губернатор Андерсон мав стати першою жертвою індійських терористів. Підсудні тягнули жереб, хто з них має виконати атентат на Андерсона. На випадок невдачі, атентат мали виконати вдруге. На щастя Андерсон залишився живим, а терористи опинилися в арешті.

— **Рекорд довговічности.** В Кабулю живе афганець Галжі Гуль, який каже, що має 180 літ. Почувається дуже добре і задумує побити всі рекорди довговічности.

— **Китайські пірати.** Недалеко Харбіна напали китайські пірати, одягнені за пасажирів на залогу манджурського корабля на ріці Сунгарі. Перемігши залогу після завзятої боротьби, пірати опанували корабель і вжили до своїх цілей.

— **Манджурські гроші.** Із Гсінкін, столиці Манджу-ко, повідомляють, що влада обновленої китайської монархії Манджу-ко, випустила свої гроші під назвою „юан". Їх приняли у грошевім обороті в Японії і в Китаю.

АРХИТВІР АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ЕМІЛІЯ БРОНТЕ

БУРЕВЕРХИ

у перекладі М. РУДНИЦЬКОГО.
Окрема книжка на гарному папері, 278 стор.
Обмежена скількість примірників.

ЦІНА 2 ЗОЛ. 50 СОТ.

Для передплатників „Діла" 1 зол. 80 сот.
Пересилка 50 сот. більше.

— **Співпраця бельгійських соціялістів з комуністами.** Щоденник „Пепль" оголосив заяву національної федерації соціялістичної „молодої гвардії", яка погоджується на співпрацю з центральним комітетом бельгійської комуністичної молоді і комітетом молодих троцкістів. Рішено повести кампанію за створення „єдиного фронту" між соціялістами і комуністами на зразок Франції.

— **Молодь і кіно.** У Берліні вийшла цікава книжка Альойза Функа п. н. „Молодь і кінематографія". Автор перевів анкету з 14.865 хлопцями і дівчатами від 14 до 18 років. Висновки Функа дуже цікаві. В кіні не було взагалі 34.5 проц.; один раз і тільки в неділю 16.6 проц. По містечках ходить постійно до кіна 10.2 проц., а 50 проц. взагалі не виділи в свому житті ніодної фільми. На питання Функа: „Чому ходите до кіна?" — дістав таку відповідь від 50 проц. хлопців і 62 проц. дівчат: „Щоби проминув час". Тільки 29 проц. хлопців і 26 проц. дівчат відповіли, що ходять до кіна з метою поширити своє знання. Молодий безробітний ходить до кіна поглянути на кінові зірки і красуні, яких ніколи в свому житті не зустріне. 16-літній селянський хлопець відповів: „Я не курю, не п'ю ні не маю дівчини. Тому ходжу до кіна, щоби побачити те все на фільмі і тоді залишаюсь навіть на два сеанси". Декількох хлопців відповіли: „В кіні можна навчитися, як поводитись та вести цікаву гутірку з молодими дівчатами".

— **Самогубство летуна.** З Аляшки повідомляють, що американськи йлетун Франк Дорбрандт відлетів на північний підбігуновий океан, щоби там знайти смерть. вПро свій намір повідоми своїх товаришів, коли вже був готовий до відлету. З того часу всякий слух після нього пропав. Дорбрандт був один з найвідважніших летунів і брав участь в кількох рятункових експедиціях. Причина самогубства не відома.

— **Ріжні вісти.** Підчас третього дня страйку кондукторів автобусів у Шікаго дійшло до сутичок. 20 кондукторів ранених. — У селі Купо, яке лежить напроти гори Монблян, збудовано велику статую І. Христа, високу на 50 м., яка важить 500 тон. — В Анжері розбився літак. Лету нубитий. — На летовищі Мальценса згорів бомбардовий літак враз з чотирьома летунами. — В Екс-ле-Бен помер відомий французький різьбар Альфред Буше в 84 р. життя.

— **Комуністам відмовляють громадянства.** Один робітник чужинець, який від довшого часу проживає в Антверпії, вніс до влади прохання надати йову громадянство Бельгії. Суд відмовив цьому проханню тому, що він комуніст. У мотивах суд зазначив, що до придбання громадянства необхідними є теж деякі моральні моральні умовини. Самій ідеї публичного ладу суперечить той факт, що робітник чужинець бере активну участь у протидержавних демонстраціях і одночасно клопочеться за бельгійське громадянство. Невдоволений комуніст відкликався до апеляційного суду, який вирішить чи комуністам слід надавати громадянство.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Іван Крипякевич: ІСТОРІЯ КОЗАЧЧИНИ. Друге незмінене видання з 1922 р. Львів. 1934. Накладом фонду „Учітеся брати мої". Стор. 132. Форм. 16-о.

Юрій Федькович: ФАРМАЗОНИ. Четверте видання. Накладом Т-ва „Просвіта". Львів, 1934. Стор. 64. Форм. 8-о.

Лев Лопатинський: „ПІД КАМЯНИМ ДАХОМ", комедія у двох діях. Львів, 1934. Видання Т-ва „Просвіта". стор. 32. Форм. 8-о.

Листування Редакції.

Вп. п. Б. Л. Ямна: Справа з рукописами буде поладнана з початком вересня після повороту з відпустки редакційного референта.

——о——

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

Станиславів:
23. VIII. „Королева кіна".
24. VIII. Ельга.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 24. VIII. год. 8·30 Велика ревія Каташка і Керасінського.

Субота, 25. VIII. год. 7·30 веч. Велика ревія Каташка і Керасінського.

Театр Ріжнородностей.

Пятниця, 24. VIII. Ґенеральна проба песи Е. Велса „Той, який змінив прізвище".

Субота, 25. VIII. год. 7·30 веч. „Той, який змінив прізвище". Премієра.

Кіна.

АПОЛЬО: „Олівер Твіст".
АТЛЯНТИК: „Утікачі".
ВАНДА: „Погоня за чорною маскаю" і „Міліон".
КАСІНО: „Симфонія серць".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Бaль білих ліжечок" (із Містенґет), Барту в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґергардт" і ревія.
МІРАЖ: „Свято резервістів".
МУЗА: „Тайна жінки".
ПАН: „Парада гумору" Льорель і Гарді та Бастер Кітон.
ПАЛЯС: „Цілуй ще раз".
ПАСАЖ: „Бастер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Життя є гарне".
СВІТ: „Цілунок перед зеркалом" і „Чотирьох утікачів".
СОНЦЕ: „Сутінки вулиці" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Шість годин життя" і оперетка: „Найдорожча жінка магараджі".
ХІМЕРА: „Тайна білого пекла" та „Романс секретарки".
УТІХА: „Чоловік, який вернувся" і ревія.

Закордонне радіо.

Пятниця, 24. серпня 1934.

Відень (506.8) 16·45 Популярна музика, 18·00 Твори Шопена, 19·30 Концерт, **Копенгаген** (205,1) 20·10 Концерт, **Париж** (1649) 20·45 Оперетка, **Штрасбург** (349,2) 20·50 Концерт, **Гільверзум** (1875) 20·10 Концерт, **Атльона** (531) 20·00 Ірляндські пісні, **Рига** (514,6) 17·30 Концерт, **Берлін** (356,7) 14·15 **Гамбург** (331,9) 20·10 Весела війна — оперетка. **Кенігсвустергавзен** (1571) 18·10 Сучасна музика, **Ляйпціг** (382,2) 16·00 Концерт, 20·10 Симфонічний концерт, **Мінхен** (405,4) 20·15 Симфонічконцерт, **Міляно** (368,6) 1·30 Легка музика.

Субота, 25. серпня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Популярний концерт, 19·15 Дон Хуан — опера, **Прага** (470·2) 15·15 Джезбенд, **Талін** (410,4) 20·05 Концерт, **Штрасбург** (349,2) 17·00 Концерт, **Білгород** (439,8) 19·00 Концерт солістів, 20·30 Словянська музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 12·00 Концерт військової орхестри, **Букарешт** (365) 21·20 Концерт, **Будапешт** (549·5) 17·00 Концерт робітничих хорів, **Міляно** (368,6) 20·45 Опера, **Рим** (420,8) 17·10 Концерт.

Львівське радіо.

Пятниця. 24. серпня 1934.

6·30—7·30 Ранішня авдиція, 11·57 Сиґн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Популярна музика, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 13·55 З ринку праці, 14·05 Збіжева біржа, 16·00 Плити, 17·00 Авдиція для хорих, 17·30 Фортепіян, 18·00 Репортаж Е. Пацьорковського, 18·15 Концерт, 18·35 Музика з плит, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·35 Легка музика, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Поштова скринька, 20·12 Симфонічний концерт, 20·50 Вечірний денник 21·02 „Моди", 21·12 Симфонічний концерт, 22·00 Фейлетон, 22·15 Танкова музика.

Субота, 25. серпня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 11·56 Сиґн. часу, 12·03 Метеорольоґічні вісти, 12·05 Огляд преси, 12·10 Концерт, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Популярна музика, 16·00 Легка музика, 17·00 Слуховище для дітей, 17·25 Концерт солістів, 18·00 Що читати?, 18·15 Скрипці, 18·45 С. Бжозовський у Львові, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Танки і пісні, 19·55 Спортові вісти, 20·00 Концерт, 20·30 Музика з плит, 20·40 Спів, 21·12 Концерт легкої музики, 22·00 Актуальна гутірка, 22·10 Танкова музика, 23·00—24·00 Трансмісія з Варшави і Вильна.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·18 1/4 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·52, Париж 34·89, Берлін 207·20, Амстердам 358·35, Нюйорк кабель 5·20 7/8, Нюйорк чеки без трнсакцій.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 23. серпня ц. р. з приводу слабої тенденції твердих цін на масло не ставить, а кооперативам платив за:

	льоко Львів	
1 л. молока	0·13	зол.
1 л. сметани	0·55	„
1 к. яєць	2·60—2·65	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 22 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану слаба, на яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє, що від 24. серпня ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курята	пріма	за 1 кг.	0·95	зол.
Кури	I кляса	„	0·85	„
„	II „	„	0·65	„
Пантарки	пріма	„	0·95	„
Качки	I кляса	„	0·75	„
„	II „	„	0·60	„

Тенденція сильніща.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ШУКАЮ ПАННИ до науки кушнірства негайно. Ю. Глушевський, пл. Капітульна 3, I. пов. 209 1—1

КІМНАТА з комфортом, фронтова, тепла постійному льокаторові до винайму. Оглядати від год. 16. Піскова 40. м. I. 208 1—2

КУПЛЮ 20 до 40 моргів поля з будинками в гористій околиці. Зголошення в Адміністраці для Ю. Г. 207 1—1

ШКОЛЯРКИ — ШКОЛЯРІ. Ніхто не вшиє Вам так гарно і дешево однострою, як українська швальня спортових, шкільних і охоронних одягів при кооперативі „Пласт", Львів, вул. Городецька 95 тел. 26. 120 14—7

НЕГАЙНО потребуємо більшу скількість вільних помешкань. Станції маємо до вибору. „Наука і опіка", Львів, Шептицьких 38/II м. 13. 14/79 3—6

ВУГОЛЬ. — Калитяк, Байки 14, тел. 38-24 Станиславів, Колійова 2. 204 3—16

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ І. Гіршпрунга, Личаківська 34, телефон 26-78. Вписи на однорічний торговельний курс, як також пятимісячний курс книговодства враз із писанням на машинах і стенографією відбуваються щодня від год. 10—12 і від 4 6. 24/22 2—6

ОГОЛОШЕННЯ

БОН на одну пару золівок при замовлені або дібрані одної пари обуви у першорядній фірмі **АР-КА** ЛЬВІВ, вул. Зіморовича 17. Важний до 30. вересня ц. р.

Der Tag

Великий національний часопис у Німеччині

Показові числа даром висилає Verlag Scherl, Berlin SW 68

Читайте „Діло"!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
„ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
„ на першій сторінці	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 480·—
„ „	1/2	250·—
„ „	1/4	130·—
„ „	1/8	70·—

За редакцію відповідав Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10